

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

КОРХ МАРІЯ ЮРІЇВНА

**МИТО ЯК ФІСКАЛЬНИЙ РЕСУРС ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА
ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ**

(на матеріалах Чернігівської митниці ДФС)

спеціальність 071 – «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Фіскальне адміністрування та митна справа»

АВТОРЕФЕРАТ
випускної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»

Чернігів – 2019

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Навчально – наукового інституту економіки Чернігівського національного
технологічного університету Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Гливенко Валентина Василівна
Чернігівський національний
технологічний університет

Рецензент:

Генеральний директор
ТОВ "ФОЗБАС"
Барбаш Сергій Іванович

Захист відбудеться «24» грудня 2018 р. о 9.00 год. на засіданні Державної
екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному
університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту
к.ф.-м., доц.

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Для забезпечення сталого економічного розвитку Україна має проводити ефективну зовнішньоекономічну митну політику, яка спрямована на покращення структури експорту та імпорту, що в свою чергу створює необхідні умови для залучення іноземних інвестицій. Найважливішу роль в системі митних платежів відіграє мито. Саме цей податок захищає національного товаровиробника від конкуренції іноземних товарів та є одним із головних ресурсів наповнення державного бюджету країни. Також мито регулює співвідношення ввезених і вивезених товарів, тобто займається раціоналізацією товарної структури. Мито має значний вплив на формування конкурентоспроможної зовнішньої торгівлі України на світовому ринку. Шляхом оцінки основних функцій мита - фіскальної, регулюючої та захисної, можна сформулювати ефективну систему митного оподаткування.

Теоретичною основою для написання випускної кваліфікаційної роботи виступили праці таких дослідників: Дубініна А. А., Сорокіна С.В., Зельніченко О. І., Батанова Л. О., Кухарук І. О., в яких наведені загальні положення з питань митної справи та проблемні аспекти застосування мита в Україні. Проте, не дивлячись на кількість наукових напрацювань, оцінка ролі мита в наповненні державного бюджету та впливу цього податку на зовнішньоекономічну діяльність України, через особливість галузі, що постійно розвивається, потребує подальшого вивчення.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних аспектів справляння мита як основного інструменту фінансової політики України, а також розробка шляхів його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити наступні завдання:

- 1) дослідити етапи розвитку митної справи в Україні;
- 2) дослідити поняття мита та нормативно-правове регулювання справляння мита в Україні;

3) охарактеризувати мито як інструмент державного регулювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності;

4) надати фінансово-економічну характеристику досліджуваної установи;

5) проаналізувати надходження митних платежів в Чернігівській митниці ДФС за 2016-2018 рр.;

б) розглянути перспективи адаптації митної системи України до вимог ЄС і СОТ;

7) дослідити системи митного податкування інших країн та можливість перейняття досвіду в Україні.

Об'єктом дослідження є процес справляння мита як загальнодержавного податку та одного з головних ресурсів доходів державного бюджету.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів справляння та надходження мита до державного бюджету.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вивчення завдань були використані наступні методи: історичний – для дослідження етапів розвитку митної справи; аналіз – для співставлення однакових показників мита за різні періоди, для аналізу динаміки надходжень, із року в рік; табличний – для дослідження ролі мита у наповненні державного бюджету; графічний метод – на основі отриманих таблиць, для більш наочного бачення результатів дослідження; порівняльний аналіз – для вивчення світового досвіду та можливості його адаптації в Україні; порівняння- при розгляді системи справляння мита в інших країнах та перейнятті досвіду в Україні.

Інформаційною і правовою базою дипломної роботи виступають законодавчі та нормативні акти з питань митного оподаткування та зовнішньоекономічної діяльності, офіційні дані Державної служби статистики, офіційні дані Чернігівської митниці ДФС, статті та методичні матеріали, а також інтернет-ресурси.

Наукова новизна. Дослідження полягає у визначенні основних напрямів удосконалення митної системи України. Пропозиції щодо удосконалення та спрощення процесу оформлення митних декларацій в умовах застосування

автоматизованих систем обробки даних дають можливість вивести митну систему України на якісно новий рівень.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на удосконалення процесу оформлення митних декларацій та підвищення ефективності діяльності досліджуваної установи.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи викладені у матеріалах VII Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих учених «Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти» (м. Чернігів, ЧНТУ, 12 грудня 2018 р.) та V Міжнародної науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (м. Чернігів, 27 листопада 2019 р.).

Публікації. За результатами роботи опубліковані тези доповідей:

1) Корх М. Ю. Проблеми митного оформлення та оподаткування автомобілів на єврономерах та шляхи їх вирішення / М. Ю. Корх // Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти: VII міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих учених: тези доповідей (м. Чернігів, 12 грудня 2018 р.). – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – С. 170-174.

2) Гливенко В. В. Аналіз надходжень митних платежів до державного бюджету / В. В. Гливенко, М. Ю. Корх // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: V міжнародна науково-практична конференція: тези доповідей (м. Чернігів, 27 листопада 2019 р.). – Чернігів: ЧНТУ, 2019. – С. 152-154.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 152 сторінки. Основний зміст викладено на 83 сторінках друкованого тексту. Робота містить 7 рисунків, 9 таблиць та 12 додатків, котрі викладені на 69 сторінках. Список використаних джерел налічує 82 найменування, поданих на 9 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт досліджень, практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі визначено, що на даному етапі економічного розвитку України значна увага відводиться на проведення ефективної митної політики, яка є одним із засобів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та має значний вплив на інтеграцію у світовий торгівельний простір. Описано поняття митної політики – як одного із напрямів діяльності держави, що забезпечує захист її економічних інтересів та безпеки за допомогою тарифних і нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі. Досліджено поняття мита, що є податком на товари та інші предмети, що переміщуються через митний кордон. Визначені суб'єкти, що сплачують мито, ними є як фізичні, так і юридичні особи при проведенні експортно-імпорتنих операцій. Об'єктом оподаткування є митна вартість товарів або інших предметів, які перетинають митний кордон України. Роль мита визначають відповідно до його основних функцій – фіскальної та регулюючої. Фіскальна функція мита служить для наповнення Державного бюджету. У регулюючій функції мито слугує для захисту або стимулювання вітчизняного виробництва. Охарактеризовано законодавство України з питань митної справи, яке забезпечує для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності рівні права, що стосуються визначення методів митної вартості та єдиної системи оцінки товарів. Таким чином, суб'єкти ЗЕД вже на стадії підготовки контракту мають можливість прорахувати всі податки, що мають бути сплачені та перевезти товари на максимально вигідних умовах.

У другому розділі розглянуто Чернігівську митницю ДФС, яка є територіальним органом Державної фіскальної служби України, що виконує завдання та повноваження покладені на Митницю визначені Положенням « Про Чернігівську митницю ДФС». Охарактеризовано облікову політику митниці відповідно до «Положення про облікову політику в Чернігівській митниці

ДФС». Облік здійснюється за меморіально-ордерною формою, а облік виконання кошторису ведеться за Робочим планом рахунків бухгалтерського обліку Чернігівської митниці ДФС. Встановлено, що Митниця є юридичною особою, що має код ЄДРПОУ і найменування, реєстраційні рахунки в органах Казначейства, утворюється згідно ст. 21 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» та утримується за рахунок Державного бюджету. Визначено основними завданнями митної політики - захист економічних інтересів України, та контроль за дотриманням законодавства при переміщенні товарів через митний кордон. Таким чином збільшення надходжень до бюджету та прискорення міжнародної торгівлі прямо залежить від ефективності роботи митниці під час виконання цих задач. Проаналізовані основні товарні позиції, на основі інформаційної бази Чернігівської митниці ДФС по миту та зроблені певні висновки щодо місця окремих показників та їх ролі у формуванні коштів, що надходять до державного бюджету.

У третьому розділі розглянуто становище України на етапі реформування митної політики під час євроінтеграції. Не дивлячись на складні умови перехідного етапу, завдяки Асоціації з ЄС у держави з'явилися можливості вийти на якісно новий рівень зовнішньоекономічних відносин з країнами-членами ЄС. Найбільша увага приділяється розвитку митниці як державного інституту та підвищення якості надання митних послуг; спрощенню процедур митного оформлення та контролю завдяки автоматизації рутинних процесів та використання інноваційних технологій. Завдяки досвіду інших країн встановлено, що особливу увагу слід приділити інтересам нашої держави. Для формування ефективної митної політики потрібно встановити баланс між політикою вільної торгівлі та політикою спрямованою на захист національного товаровиробника. Охарактеризовано сучасний стан митної політики в Україні. Описано системи, які вже використовуються у митній діяльності, зокрема вже працює система Єдиного вікна, та створено Єдиний рахунок.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення основних положень митної політики, проведено аналіз справляння митних платежів і запропоновано шляхи для оптимізації митної системи України, що дозволило сформулювати наступні висновки та розробити рекомендації щодо вдосконалення митних процедур та митного контролю.

Досліджено поняття мита та нормативно-правова база, що регулює митну політику в Україні. Митна політика є одним із напрямів діяльності держави, який захищає її економічні інтереси за допомогою тарифних і нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі. Мито – це загальнодержавний податок на товари та предмети, що перетинають митний кордон. Виявлено, що основними функціями мита є фіскальна і регулююча. У фіскальній функції мито виконує роль наповнення Державного бюджету. Регулююча – служить для захисту національного виробництва, або його стимулювання.

Охарактеризовано діяльність Чернігівської митниці ДФС, її основні завдання та повноваження, які визначені Положенням « Про Чернігівську митницю ДФС». Розглянута система обліку та проведена фінансово-економічна характеристика діяльності. У ході роботи проаналізовані звіти про використання бюджетних коштів Чернігівською митницею.

Проведено аналіз надходжень митних платежів за основними бюджетоформуєчими товарними позиціями. На основі отриманих даних зроблені певні висновки щодо місця та ролі окремих позицій в загальній частині надходжень по миту. Виявлена питома вага цих позицій у формуванні коштів, що надходять до Державного бюджету. Проаналізувавши отриману інформацію, запропоновано проводити митну політику, яка сприятиме розвитку галузі, що відповідає дослідженим товарним позиціям.

Визначено заходи, що спрямовані на вдосконалення митної системи України, а також на встановлення зовнішньоекономічних зв'язків з іншими країнами. Основними напрямками реалізації митної політики є створення необхідних умов для імпорту товарів (робіт, послуг) на митну територію

України; налагодження комунікації з іншими країнами; боротьба з контрабандою та корупцією; застосування інноваційних технологій для оптимізації рутинних процесів та покращення якості митних послуг. Виявлено, що Митний союз є основою функціонування Європейського Союзу. Розглянуто етапи інтеграції до ЄС та оцінено можливі ризики реформування митної системи України з прийняттям виняткової компетенції інтеграційного об'єднання у сферах митного і зовнішньоторговельного регулювання. Для формування ефективної митної політики запропоновано встановити баланс між політикою протекціонізму та політикою фритредерства.

Досліджено сучасний стан надання митних послуг та інноваційні технології, які вже застосовуються у роботі митної служби, наприклад, механізм «Єдиного вікна» за якого усі дозвільні документи подаються в електронному вигляді, і вже немає потреби у поданні підприємством паперових примірників для митного оформлення.

Розглянуто соціальні та економічні перетворення Грузії як країни, яка є прикладом того, що відсутність досвіду ведення цивілізованого бізнесу та корумпована влада не повинні стояти на шляху до розвитку прогресивної країни. Спираючись на реформування митної системи Грузії, Україна може перейняти світовий досвід і таким чином ще більше розвинути митну справу, зокрема процес справляння мита.

Враховуючи результати дослідження та сучасний стан розвитку митної політики, запропоновано ввести спрощену методику оформлення митних декларацій. Суть спрощеної методики зводиться до оформлення МД, які відповідають певним вимогам через центральну комп'ютеризовану базу. Встановлено, що спрощення процесу оформлення МД зменшить навантаження на інспекторів митних постів, тим самим збільшить час на перевірку вантажів, які потребують детального огляду. Відповідно, це прискорить процес декларування простих вантажів і зменшить час проходження через митний кордон. Особлива перевага такої методики полягає у ліквідації корупції, так як

відпадає фактор оцінки вантажу людиною, натомість перевіряти вантаж буде централізована система.

АНОТАЦІЯ

Корх М.Ю. «Мито як фіскальний ресурс державного бюджету та інструмент фінансової політики» (на матеріалах Чернігівської митниці ДФС).

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів, 2019.

Визначено, що для забезпечення економічного розвитку Україна має проводити ефективну зовнішньоекономічну політику. Саме тому основна увага Митниці повинна бути спрямована на покращення структури експорту та імпорту, що в свою чергу створює необхідні умови для залучення іноземних інвестицій.

З'ясовано, що мито має значний вплив на формування конкурентоспроможної зовнішньої торгівлі України на світовому ринку та є одним із головних інструментів фінансової політики для наповнення Державного бюджету.

Охарактеризовано фінансово-економічну діяльність досліджуваної установи та виявлено основні бюджетоформуючі товарні позиції, і зроблено висновки щодо місця та ролі окремих позицій в загальній частині надходжень по миту.

Досліджено сучасний стан митної системи України та інноваційні технології, які вже застосовуються у роботі митної служби. Визначено заходи, що спрямовані на вдосконалення митної політики, а також на встановлення зовнішньоекономічних зв'язків з іншими країнами. Враховуючи результати дослідження та сучасний стан розвитку митної політики, запропоновано ввести спрощену методику оформлення митних декларацій, яка полягає у оформленні МД через центральну комп'ютеризовану базу.

Ключові слова: МИТО, МИТНИЦЯ, МИТНИЙ КОНТРОЛЬ, МИТНІ ПРОЦЕДУРИ, АНАЛІЗ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ, МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ.

ANNOTATION

Korkh M.Y. International Financial Resource and Financial Policy Instrument (based on Chernihiv Customs SFS).

Specialty 071 - Accounting and Taxation. - Chernihiv National University of Technology. - Chernihiv, 2019.

It is determined that in order to ensure economic development, Ukraine must implement an effective foreign economic policy. This is why Customs should focus on improving the structure of exports and imports, which in turn creates the necessary conditions for attracting foreign investment.

It is determined that the duty has a significant impact on the formation of competitive foreign trade of Ukraine in the world market and is one of the main financial policy instruments to fill the State budget.

The financial and economic activity of the investigated institution is characterized and the main budget-forming commodity positions are identified, and conclusions are drawn regarding the place and role of individual positions in the total part of the customs revenue.

The current state of the customs system of Ukraine and innovative technologies that are already used in the work of the customs service are investigated. Measures aimed at improving customs policy and establishing foreign economic relations with other countries have been identified. Taking into account the results of the study and the current state of customs policy development, it is proposed to introduce a simplified procedure for customs declarations, which is to process MD through a central computerized database.

Keywords: CUSTOM DUTY, CUSTOM, CUSTOMS CONTROL, CUSTOMS PROCEDURES, CUSTOMS PAYMENT ANALYSIS, CUSTOMS DECLARATION.